

Friedrich Fröbel i njegov pogled na ulogu djetinjstva

Lúcia Santos

Friedrich Fröbel (1782.-1852.) promijenio je način gledanja na rani odgoj i obrazovanje djece. U vrijeme kad su djeca u trenutku navršene sedme godine smatrana odraslima, on je izmislio dječje vrtiće: vrtove za djecu, mjesta na kojima će rasti i razvijati se, promatrati, istraživati i stupati u interakciju s prirodom u slobodnom, harmoničnom odnosu sa sobom i drugima, s prirodom i Univerzumom (kako je Fröbel nazivao Boga).

Prepoznao je jedinstvenost djetetovih sposobnosti i potencijala, njegovu nadarenost i kreativnost, te ključnu ulogu igre u njegovom razvoju i učenju: 'Um se razvija samootkrivanjem. Tijekom igre dijete utvrđuje svoje mogućnosti, otkriva potencijal vlastite volje i učinke njezinog spontanog izvršenja. Izvršavajući zadatak koji mu je netko drugi propisao, ono ne otkriva vlastite interese i sklonosti – nego tuđe. U igri dijete otkriva svoju unutarnju moć.'¹

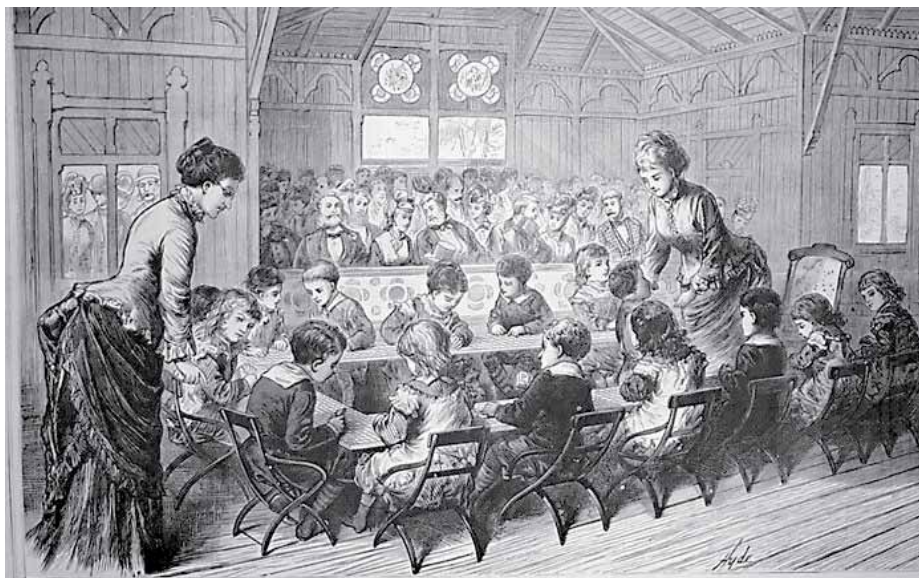
Fröbel je igru stavio u centar svog poimanja načina odgoja i obrazovanja male djece.

'Igra je najviši izraz ljudskog razvoja u djetinjstvu, jer je ona sama slobodno izražavanje dječje duše... Nije trivijalna, vrlo je ozbiljna i od dubokog značaja.'² Fröbel je jasno razumio potencijal koji igra ima kao sredstvo učenja koje na prirodan način vodi prema radu. Osmislio je materijale za učenje otvorenog tipa, tzv. 'poklone' kojima se djeca kroz igru uključuju u praktično učenje.

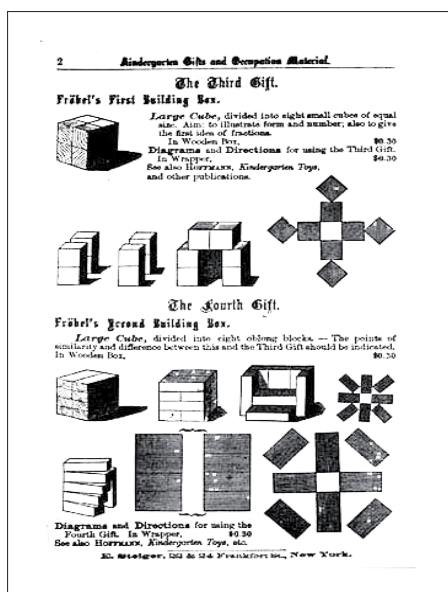
Ove ideje se danas ne čine novima, ali su za konzervativno društvo toga vremena bile prilično napredne. Ustvari, zbog straha od dječjeg slobodnog

razvoja, pruska vlada je naredila zatvaranje svih vrtića. Usprkos tome dječji vrtići su preživjeli, a Fröbelove ideje su se proširile po cijelom svijetu i bile inspiracija za mnoge današnje pedagoške preporuke. Tko god prepoznaje jedinstvenost sposobnosti i potencijala svakog djeteta,

dijeli holistički pogled na djetetov razvoj; prepoznaje važnost igre u učenju i razvoju i dijeli ekološko gledanje na čovjeka u svijetu prirode. Na kraju, ne manje važno, prepoznaje integritet prava djeteta u djetinjstvu, na koje je zajedno s drugima Fröbel izravno utjecao.

Prostor posvećen vrtiću tijekom Stoljetne izložbe u Filadelfiji 1876.

emocionalne, socijalne i kulturne integracije djece. To znači da bi prijelazna razdoblje bila lakša za djecu i odrasle kad bi im češće bilo omogućeno da se igraju i stupaju u međusobne interakcije. Igra bi stoga trebala biti najlakša, osnovna strategija za pomoć djeci u prijelaznim razdobljima.

- 1 Friedrich Froebel. 'The Education of Man'. New York: A. Lovell & Company. 1885.
- 2 Isti izvor.
- 3 L.S. Vygotsky. 'A formação Social da Mente' (Mind in Society). Martins Fontes. S. Paulo, 2000.

Lúcia Santos je pedagoginja, članica Organizacije APEI (Lisabon). Urednica je portugalskog izdanja časopisa Djeca u Europi.
 luciasantos@hotmail.com

Zbog toga vrtići, škole, ustanove, fondacije, društva širom planeta - od Njemačke do Engleske i SAD-a, od Portugala do Španjolske i Hrvatske, Australije i Japana - pronose njegovo ime i na njegovom učenju temeljena načela odgoja i obrazovanja. Velika ideja nije velika zato što je savršena, već zato što dovodi do napretka čovječanstva. Bez obzira na kritike koje doživljava Fröbelova pedagogija, on je ostao jedan od pionira na dijete usmjerenog odgoja i obrazovanja i nadahnuće mnogima diljem svijeta.

U doba kad je predškolski odgoj i obrazovanje pod ozbiljnim rizikom od 'školarizacije', kad je vrijeme za igru sve više strukturirano i kad se slobodna igra smatra gubljenjem vremena a igra na otvorenome rizikom, Fröbel nas podsjeća da igra za dijete ima ozbiljniji i dublji značaj te da je jedan od osnovnih oblika odgojno-obrazovnog rada. Djeca se igraju. Ona uče kroz igru. Kao što kaže Vygotsky, igra je osnovna aktivnost djeteta i glavni izvor razvoja i učenja. Kroz igru se stvara zona proksimalnog razvoja (ZPR) koja djeci dopušta da djeluju kompetentno i da se ponašaju kao da su starija nego što jesu.³ Tijekom igre djeca kreiraju vlastitu ZPR, mogu kompetentno djelovati, a pritom razvijaju svoje potencijale i pripremaju se za sljedeću razinu razvoja.

Nažalost, u većini kultura igra se podcjenjuje od trenutka kad dijete uđe u formalni sustav odgoja i obrazovanja. Međutim, razmatrajući Fröbelove i ideje Piageta, Brunera ili Vygotskog, vidimo da igra ima važnu ulogu u olakšavanju

Fröbelovo izdanje djela Obrazovanje čovjeka iz 1885. godine.

